

Warszawa, dnia 30 lipca 2025 r.

P-30.07.2025-JCz

Sz. P.

dot. pisma z

Szanowna Pani

Analizując problemy przedstawione Okręgowej Izbie Radców Prawnych w L. w zapytaniu radcy prawnego, a mianowicie:

- 1) czy w ramach kontroli zgodności wewnętrznych aktów prawnych z aktami prawnymi powszechnie obowiązującymi, jest dopuszczalne, w świetle zasad etyki, kontrolowanie przez osobę zatrudnioną na stanowisku radcy prawnego wewnętrznych aktów prawnych innej jednostki, opatrzonych podpisem innego radcy prawnego (tj. akty, w których redagowaniu uczestniczył inny radca prawny bądź je opiniował)?;
- 2) czy w ramach kontroli prowadzonych postępowań wyjaśniających okoliczności i przyczyny powstania szkody w mieniu oraz ustalających osoby odpowiedzialne za szkodę, jest dopuszczalne, w świetle zasad etyki, kontrolowanie przez osobę zatrudnioną na stanowisku radcy prawnego, postępowań wszczętych w związku z wypłatą określonej kwoty z budżetu jednostki na podstawie wyroku zapadłego w postępowaniu, w którym pełnomocnikiem jednostki był inny radca prawny? Zakres kontroli stanowi "jakość merytoryczna" ww. postępowań wyjaśniających,
- 3) czy okoliczność jednoczesnego wykonywania przez obu radców (wykonującego czynności kontrolne i mającego udział w powstaniu dokumentacji podlegającej kontroli) pomocy prawnej na rzecz tego samego podmiotu (upoważniającego do kontroli) w świetle zasad etyki radców prawnych, wpływa na możliwość przeprowadzenia kontroli w powyższym zakresie?,

Komisja Etyki i Wykonywania Zawodu Krajowej Rady Radców Prawnych (dalej też jako „Komisja”) przedstawia poniżej swoje stanowisko, wskazując, że co do zasady Komisja,

dokonyje wykładni przepisów: ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 499), dalej też jako „ustawa”, Kodeksu Etyki Radcy Prawnego (załącznik do uchwały Nr 884/XI/2023 Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 7 lutego 2023 r. w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego Kodeksu Etyki Radcy Prawnego), dalej też jako „KERP”, oraz Regulaminu wykonywania zawodu radcy prawnego (załącznik do uchwały Nr 124/XI/2022 Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 3 grudnia 2022 r. w sprawie Regulaminu wykonywania zawodu radcy prawnego), dalej też jako „Regulamin”, na tle abstrakcyjnie, hipotetycznie przedstawionych problemów, gdyż oceny już zaistniałych stanów faktycznych, dokonują organy prowadzące postępowania w sprawie odpowiedzialności dyscyplinarnej za postępowanie sprzeczne z prawem, zasadami etyki lub godnością zawodu, bądź za naruszenie obowiązków zawodowych.

Zdaniem Komisji, problemy i sformułowane w związku z nimi pytania w przedłożonym przez Państwa piśmie, są wynikiem błędnego założenia, że radcy prawnemu, który świadczy pomoc prawną na rzecz danego Klienta, w tym wypadku jest to jednostka budżetowa objęta zakresem normowania ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz.U. z 2020r. poz. 224), można powierzyć wykonywanie czynności kontrolera „obok” wykonywania zawodu radcy prawnego w tej samej jednostce.

Przepis art. 9 ust. 4 ustawy, stanowi, że radcy prawnemu nie można polecać wykonania czynności wykraczającej poza zakres pomocy prawnej, a zatem zgodnie z tym przepisem, radca prawny ma obowiązek odmówić wykonania czynności wykraczającej poza zakres pomocy prawnej. Zgodnie z przepisami art. 2, art. 4 i art. 6 ust. 1 ustawy, pomoc prawna świadczona przez radcę prawnego ma na celu ochronę prawną interesów podmiotów, na których rzecz jest wykonywana, wykonywanie zawodu radcy prawnego polega na świadczeniu pomocy prawnej, świadczenie pomocy prawnej przez radcę prawnego polega w szczególności na udzielaniu porad i konsultacji prawnych, sporządzaniu opinii prawnych, opracowywaniu projektów aktów prawnych oraz występowaniu przed urzędami i sądami w charakterze pełnomocnika lub obrońcy.

Z opisu stanu faktycznego wynika, że radca prawny, który - świadcząc pomoc prawną na rzecz danego podmiotu, przyjął do realizacji obowiązki wykraczające poza ten zakres – naruszył przepis art. 9 ust. 4 ustawy, przy czym - skoro z mocy art. 9 ust. 4 ustawy, radcy prawnemu nie można polecać wykonania czynności wykraczającej poza zakres pomocy prawnej, to tym bardziej radca prawny nie powinien sam tego inicjować, zabiegać o to, czy zgadzać się na takie rozwiązania (podobnie: K. Stoga, *Status radcy prawnego wykonującego zawód na podstawie umowy o pracę w świetle ustawy o radcach prawnych i kodeksu pracy*, Temidium 2016, nr 2, s. 60-63 i dr hab. Mariusz Wieczorek, prof. UTH w Radomiu „Status prawny radców prawnych zatrudnionych w ramach stosunku pracy w administracji publicznej” w Raport przygotowany dla Ośrodka Badań, Studiów i Legislacji Krajowej Rady Radców Prawnych, 10 stycznia 2019 r., Ośrodek Badań, Studiów i Legislacji Krajowej Rady Radców Prawnych, s. 18-20).

Pogląd ten opiera się na twierdzeniu Komisji, iż wykonywanie czynności kontrolnych w oparciu o przepisy ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz.U. z 2020r. poz. 224) wykracza poza zakres pomocy prawnej, gdyż zgodnie z art. 3 ust. 1 i 2 ww.

ustawy, przeprowadzenie kontroli ma na celu ocenę działalności jednostki kontrolowanej dokonaną na podstawie ustalonego stanu faktycznego przy zastosowaniu przyjętych kryteriów kontroli. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości celem kontroli jest również ustalenie ich zakresu, przyczyn i skutków oraz osób za nie odpowiedzialnych, a także sformułowanie zaleceń zmierzających do usunięcia nieprawidłowości. Zgodnie z art. 16 ust. 1 ww. ustawy, kontrolę przeprowadza pracownik jednostki kontrolującej (kontroler) na podstawie pisemnego imiennego upoważnienia do przeprowadzenia kontroli, po okazaniu legitymacji służbowej, a jeżeli w danej jednostce nie są wydawane legitymacje służbowe, po okazaniu dokumentu pozwalającego na ustalenie tożsamości.

Powyższe twierdzenie Komisji nawiązuje do treści zapytania, w tym cyt.: "w związku z kierowaniem mnie w najbliższym czasie do nowych zadań w jednostce budżetowej, w której pozostaję na stanowisku radcy prawnego, polegających na przeprowadzeniu kontroli w trybie zwykłym, o której mowa w art. 11 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz.U. z 2020r. poz. 224)".

Uwadze Komisji nie może ująć także niezrozumiałe twierdzenie zapytania cyt.: "Zakres kontroli stanowi 'jakość merytoryczna' ww. postępowań wyjaśniających.", albowiem zgodnie z art. 3 i 4 ww. ustawy (jak wskazano wyżej), przeprowadzenie kontroli ma na celu ocenę działalności jednostki kontrolowanej dokonaną na podstawie ustalonego stanu faktycznego przy zastosowaniu przyjętych kryteriów kontroli. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości celem kontroli jest również ustalenie ich zakresu, przyczyn i skutków oraz osób za nie odpowiedzialnych, a także sformułowanie zaleceń zmierzających do usunięcia nieprawidłowości. Jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej, kontrolę przeprowadza się **pod względem legalności, gospodarności, celowości i rzetelności**.

Zdaniem Komisji, nieuprawnione przyjęcie do realizacji ww. zadań kontrolera przez radcę prawnego w tej samej jednostce, na rzecz której radca prawny świadczy pomoc prawną, implikuje liczne problemy, w tym te, które stanowią kluczową część zapytania. Jest bowiem jasne, że zgodnie z przepisem art. 16 ust. 1 ustawy o radcach prawnych, oceny pracy zawodowej radcy prawnego dokonuje kierownik jednostki organizacyjnej, po zasięgnięciu opinii radcy prawnego wskazanego przez radę okręgowej izby radców prawnych. Sytuacja zatem, w której jeden radca prawny ma dokonywać oceny pracy zawodowej innego radcy prawnego z naruszeniem tego przepisu, jest niedopuszczalna. Podobnie, mogłoby to stanowić naruszenie art. 22¹ ustawy zgodnie z którym, rada okręgowej izby radców prawnych jest uprawniona do kontroli i oceny wykonywania zawodu przez radcę prawnego i prawnika zagranicznego wpisanego na listę prawników zagranicznych, prowadzoną przez radę okręgowej izby radców prawnych. Kontrolę przeprowadzają i oceny dokonują wizytatorzy powołani przez radę spośród radców prawnych.

Z opisu stanu faktycznego sprawy wynika nadto, że obaj radcowie prawni (ten, który ma wykonywać kontrolę, jak i ten który świadczył pomoc w kontrolowanych obszarach) są zatrudnieni w tej samej jednostce organizacyjnej w tym samym czasie. Należy w związku z tym zauważyć, że potencjalnie może dojść do naruszenia przez radcę prawnego dokonującego

kontroli także przepisu art. 27 pkt 4 KERP, zgodnie którym radca prawny nie może udzielić pomocy prawnej, jeżeli sprawa dotyczy radcy prawnego, adwokata lub innej osoby, z którą radca prawny może na podstawie przepisów prawa wspólnie wykonywać zawód – o ile wykonują czynności zawodowe w tym samym czasie na rzecz tego samego klienta.

Podobnie, może dojść także do naruszenia przepisu art. 41 KERP, zgodnie z którym, radca prawny sprawujący kierownictwo nad innym radcą prawnym, w szczególności jako zatrudniający innego radcę prawnego, koordynujący pracę zespołu radców prawnych lub współpracujący z nim przy wykonywaniu zawodu, nie może naruszać ich niezależności w wykonywaniu zawodu poprzez merytoryczne ingerowanie w treść zajmowanego stanowiska co do prawa oraz samodzielności w prowadzeniu sprawy przed sądem lub innym organem orzekającym.

W analizowanym obszarze, należy także mieć na uwadze regulację przepisu art. 52 ust. 4 KERP, który stanowi, że radca prawny wypowiadający się o innym radcy prawnym lub wydający opinię o wykonywaniu zawodu przez innego radcę prawnego obowiązany jest wysłuchać w miarę możliwości zainteresowanego oraz zachować obiektywizm i rzeczowość.

Konkludując, zdaniem Komisji, nie da się pogodzić z przytoczonymi wyżej regulacjami prawnymi, wykonywania przez radcę prawnego w tej samej jednostce, w której jest on zatrudniony na podstawie umowy o pracę na stanowisku radcy prawnego, równocześnie obowiązków kontrolera bez uszczerbku dla podstawowych zasad wykonywania zawodu radcy prawnego wskazanych wyżej.

Opracowanie:

r.pr. Jolanta Czepe

Przewodnicząca
Komisji Etyki i Wykonywania Zawodu
Krajowej Rady Radców Prawnych
r.pr. dr Katarzyna Palka-Bartoszek